

A.W. Hins

Regelgeving en beleid

De Wet openbaarheid van bestuur staat in de belangstelling. Op 19 januari 2006 trad een wet in werking die een nieuw hoofdstuk aan de Wob heeft toegevoegd. Volgens het nieuwe hoofdstuk V-A heeft een ieder het recht openbare informatie van de overheid te gebruiken 'voor andere doeleinden dan het oorspronkelijke doel binnen de publieke taak waarvoor de informatie is geproduceerd'. Te denken valt aan het publiceren van rechterlijke uitspraken in een tijdschrift, het verwerken van technische gegevens die bij de overheid berusten, het creëren van een databank met gegevens uit het kadaster, adreslijsten van vergunninghouders etc. De wetwijziging vloeit voort uit een EG-richtlijn uit 2003 en is van toepassing op 'overheidsorganen', een veel ruimer begrip dan het begrip 'bestuursorgaan', dat voor de rest van de Wob relevant blijft (Wet van 22 december 2005, Stb. 2006, 25).

Als de voortekenen niet bedriegen zal de reikwijdte van de Wob ook in andere opzichten worden uitgebreid. Bij brief van 27 december 2005 kondigde de minister van Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties aan een opdracht te zullen verstrekken om te komen tot een geheel vernieuwde 'Wet openbaarheid van overheidsinformatie'. Deze opdracht, inmiddels verleend aan prof. mr. B.M.J. van der Meulen van de Wageningen Universiteit, ligt in het verlengde van het evaluatierapport dat de Universiteit van Tilburg in januari 2004 over de Wob uitbracht (Kamerstukken II, 2005/06, 30214, nr. 2).

Principieel was het debat over de 'Deense cartoons' waarin afbeeldingen van de profeet Mohammed voorkwamen. Wanneer moet het belang van de vrijheid van meningsuiting wijken voor het belang van de godsdienstvrede? Begin februari 2006 gingen in islamitische landen zoals Syrië, Indonesië, Libanon en Iran, duizenden mensen de straat op om te demonstreren tegen de cartoons die enkele maanden eerder waren verschenen in een Deense krant. De verhoudingen tussen het Westen en de islamitische wereld dreigden te verharderen en te polariseren. De Europese Commissie zou mede daarom overwegen een gedragscode op te stellen inzake de omgang van de media met religies. Het Tweede Kamerlid Halsema wees een dergelijke code bij voorbaat af en stelde op 7 februari 2006 mondelinge vragen aan de minister-president. Hoewel de minister-president naar de mening van mevrouw Halsema wel wat 'flinker' had mogen antwoorden, bleek deze in beginsel haar mening te delen (Handelingen II, 7 februari 2006, p. 3037-3042).

Op 21 februari 2006 schreef de minister van Buitenlandse Zaken vervolgens een brief over de Deense spotprenten. Daarin benadrukte hij dat aan de vrijheid van meningsuiting niet mag worden getornd. Verwarring ontstond echter toen de minister van Ontwikkelingssamenwerking een ingezonden stuk bleek te hebben geschreven in twee Arabische kranten waarin zij zich distantieerde van 'fundamentalistische secularisten'. Probeerde zij de islamitische lezers naar de mond te praten? Een brief van de minister van Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties van 8 maart

2006 verwees naar de kabinetsnota ‘Grondrechten in een pluriforme samenleving’ als leidraad voor het kabinetsbeleid (zie *Katern* 92, p. 5068 en 5075-5076). In een plenair debat op 22 maart 2006 kreeg de minister van Ontwikkelingssamenwerking van zowel links als rechts kritiek over zich heen (*Kamerstukken II*, 2005/06, 30300 V, nr. 110; *Idem*, 29614, nr. 10; *Handelingen II*, 22 maart 2006, p. 3927-3952; *Idem*, 28 maart 2006, p. 4033-4034).

Rechtspraak

Het beledigen van een groep mensen wegens hun godsdienst staat centraal in een arrest van het EHRM d.d. 31 januari 2006. De klager, die zichzelf journalist, socioloog en historicus noemde, had een artikel geschreven in een Parijs dagblad met zeer kritische opmerkingen over de rooms-katholieke geloofsleer. Hierin zou één van de oorzaken hebben gelegen van de holocaust. Op verzoek van een katholieke belangenvereniging was de klager in Frankrijk veroordeeld wegens smaadschrift. Het EHRM oordeelde unaniem dat artikel 10 EVRM was geschonden. Het EHRM overwoog dat het debat over de oorsprong van de holocaust van groot belang is in een democratische samenleving. Bovendien was het artikel weliswaar schokkend, maar niet nodeloos kwetsend of aanzettend tot haat. Er vond ook geen ontkenning plaats van historisch vaststaande feiten (EHRM 31 januari 2006, *Giniewski vs Frankrijk*, www.echr.coe.int, appl. no. 64016/00).

Twee andere arresten van het EHRM gaan dieper in op het verschil tussen feitelijke mededelingen en waardeoordelen. Iemand die een waardeoordeel velt kan nooit verplicht worden de juistheid daarvan te bewijzen. Hooguit kan het uiten van een waardeoordeel onrechtmatig zijn als er geen enkele feitelijke basis voor aan te wijzen valt. Het onderscheid staat centraal in een arrest tegen Oostenrijk over het beledigen van een hoge kerkfunctionaris en in een arrest tegen Frankrijk over het beledigen van een burgemeester. In beide gevallen waren de waardeoordelen vermengd met feitelijke beschuldigingen, maar het EHRM achtte het eerste element doorslaggevend. Artikel 10 EVRM was geschonden. Beide klagers profiteerden van het feit dat hun uitingen werden gedaan in het kader van een maatschappelijk debat. In de zaak tegen Frankrijk was het EHRM unaniem, in de zaak tegen Oostenrijk was er een meerderheid van 5 tegen 2 (EHRM 19 januari 2006, *Albert Engelman GmbH vs. Oostenrijk*, www.echr.coe.int, appl. no. 46389/99 en EHRM 11 april 2006, *Brasilier vs. Frankrijk*, www.echr.coe.int, appl. no. 71343/01).

In de vorige kroniek (*Katern* 98, p. 5457) werd gewezen op het arrest Hof Amsterdam d.d. 8 december 2005 in de zaak *Wageningen vs. UPC*. Volgens het Hof was de contractuele afspraak tussen partijen over de hoogte van de kabeltarieven in strijd met artikel 7, tweede lid, van de Grondwet. Blijkens een persbericht van de gemeente Wageningen (www.wageningen.nl) d.d. 9 maart 2006 is de zaak geschikt en heeft de gemeente haar cassatieberoep ingetrokken. Wetenschappers moeten dus nog even wachten op een uitspraak van de Hoge Raad over de reikwijdte van artikel 7, tweede lid, van de Grondwet. In een vergelijkbare zaak heeft het Amsterdamse Hof nu een nieuw arrest gewezen. Deze keer is het oordeel: geen strijd met de Grondwet (Hof

Amsterdam 2 maart 2006, CAI Zeist en Casema vs. Gemeente Zeist, *Mediaforum* 2006-4, nr. 11).

Literatuur

- J.A. Peters en I.J. de Vree, *Vrijheid van meningsuiting. De betekenis van een grondrecht in tijden van spanning* (Preadviezen voor de Vereniging voor de Vergelijkende Studie van het recht van België en Nederland), Deventer: Kluwer 2005; ISBN 9013030661; 112 p.;
- A.H. Ekker, *Anoniem communiceren: van drukpers tot weblog. Een onderzoek naar de bescherming van anonieme openbare communicatie* (diss. UvA). Amsterdam: Sdu Uitgevers 2006; ISBN 9012112567; 286 p.;
- L.R. van Harinxma thoe Slooten, *Toegang tot het recht in perszaken* (diss. UT), Den Haag: Boom Juridische Uitgevers 2006; ISBN 9054546794; 306 p.;
- G.A.I. Schuijt, *Vrijheid van nieuwsgaring*, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers 2006; ISBN 9054546727; 420 p.;
- Rapport van de VMC-studiecommissie Openbaarheid van rechtspraak, 'Toegang tot rechterlijke uitspraken', *Mediaforum* 2006-4, bijlage p. 1-19.